

Zasady sporządzania bibliografii załącznikowej

Najważniejszą zasadą przy sporządzaniu bibliografii załącznikowej do pracy naukowej jest stosowanie jednolitych zasad opisu wykorzystywanych źródeł, takich jak:

- elementy opisu bibliograficznego podaje się w ściśle określonej kolejności;
- należy stosować jednolite znaki interpunkcyjne oddzielające poszczególne elementy opisu bibliograficznego i jednolite wyróżnienia graficzne;
- w celu rozróżnienia elementów opisu lub wyróżnienia elementów decydujących o ich uporządkowaniu dopuszcza się stosowanie odmiany kroju czcionki np. pogrubienie, pismo pochyłe;
- tytuły czasopism polskich można skracać zgodnie z wykazem skrótów dostępnym na stronie internetowej biblioteki lub zgodnie z zasadami przyjętymi w Polskiej Bibliografii Lekarskiej;
- tytuły czasopism zagranicznych można skracać zgodnie z zasadą przyjętą w bazie Medline;
- nie skraca się tytułów czasopism jednowyrazowych, np. Lancet, Nature, Nowotwory;
- w opisie artykułu z czasopisma można pominąć oznaczenia słowne miesiąca wydania, oznaczenia słowne woluminów, numerów, zeszytów (np. November, vol., nr itp.);
- numery poszczególnych wydań i liczebniaki porządkowe należy zapisywać cyframi arabskimi, a nie jak ma to miejsce w publikacjach - rzymskimi lub słownymi;
- język tytułu cytowanej publikacji powinien być zgodny z językiem tekstu dokumentu;
- pisownia wielkich liter powinna być zgodna z praktyką przyjętą w języku lub piśmie, w którym podaje się informację;
- na końcu każdej pozycji bibliograficznej stawia się kropkę;
- bibliografię załącznikową umieszcza się po tekście głównym i uzupełniających go materiałach (aneksach, załącznikach), przed wszelkimi materiałami pomocniczymi (słownikiem użytych terminów, wykazami, indeksami, spisem treści - o ile został umieszczony na końcu).

Przydatne normy

Zasady sporządzania opisów bibliograficznych dotyczących wydawnictw zwartych i ciągłych, fragmentów, artykułów oraz dokumentów elektronicznych regulują następujące normy i zalecenia:

- PN-ISO 690:2012. Informacja i dokumentacja. Wytyczne opracowania przypisów bibliograficznych i powołań na zasoby informacji.
- Ujednolicone wymagania Międzynarodowego Komitetu Wydawców Czasopism Medycznych (1997) http://www.nlm.nih.gov/bsd/uniform_requirements.html
- PN-ISO 9:2000. Transliteracja znaków cyrylickich na znaki łacińskie. Języki słowiańskie i niesłowiańskie.
- PN-94/N-01178. Zasady skracania tytułów wydawnictw ciągłych.
- PN-85/N-01158. Skróty wyrazów i wyrażeń w opisie bibliograficznym i katalogowym.

Opis bibliograficzny książki (drukowanej/elektronicznej)

Kolejność elementów (według PN-ISO 690:2012):

- Nazwa twórcy /twórców (autor, redaktor)
- Tytuł
- Oznaczenie nośnika (dla dokumentów elektronicznych)
- **Podtytuł - element fakultatywny**
- Wydanie
- **Współtwórca (np. tłumacz) - element fakultatywny**
- Miejsce wydania i wydawca
- Data wydania (rok)
- Data powołania (dla zasobów informacji online)
- Tytuł i numer serii
- Identyfikator znormalizowany ISBN
- Dostępność i dostęp (dla zasobów informacji online)

Uwagi:

1. W przypadku więcej niż czterech nazw twórców zaleca się podawać – w miarę możliwości – nazwy wszystkich, jeżeli którakolwiek z nazw jest pomijana, po nazwie pierwszego twórcy należy dodać skrót „et. al.” bądź „i in.”
2. Wymagane jest podawanie numeru wydania, jeżeli jest inne niż pierwsze; należy przejąć numer lub inne oznaczenie tego wydania, stosując wyrażenia występujące w źródle, liczebniki porządkowe zapisując cyframi arabskimi.
3. Oznaczenie nośnika zaleca się podawać w nawiasach kwadratowych, np.:
 - [CD]
 - [DVD]
 - [dysk Blu-ray]
 - [online]
 - [baza danych online]
 - [program komputerowy]
4. Jeżeli do wydawcy odnoszą się równorzędnie co najmniej dwie nazwy miejsc zaleca się podawać jedynie pierwszą.
5. Data powołania oznacza datę faktycznego przeglądania elektronicznego zasobu informacji; zaleca się podawać w nawiasach kwadratowych poprzedzonym wyrazem „przeglądany” lub jego odpowiednikiem.
6. Dostępność i dostęp – w przypadku zasobów informacji dostępnych online zaleca się, aby informacja o lokalizacji zasobu w sieci komputerowej takiej jak Internet odnosiła się do kopii faktycznie przeglądanej zasobu i zawierała adres sieciowy jego lokalizacji; zaleca się wyróżnić ją za pomocą wyrażenia „Dostępny w” lub jego odpowiednika.

PRZYKŁADY:

Książka drukowana

Fleischer M., Bober-Gheek B.: Podstawy pielęgniarstwa epidemiologicznego. Wyd. 2 popr. i uzup. Wrocław: Wydaw. Medyczne Urban i Partner; 2006. ISBN 978-83-602-9041-5.

Książka pod redakcją

Traczyk W.Z., red.: Diagnostyka czynnościowa człowieka: fizjologia stosowana. Warszawa: Wydaw. Lekarskie PZWL; 1999. ISBN 83-200-2342-4.

Książka będąca częścią serii

Birch K., MacLaren D., George K.: Fizjologia sportu. Warszawa: Wydaw. Naukowe PWN; 2008. Krótkie wykłady. ISBN 978-83-01-15460-8.

Książka dostępna online

Balcerzak W.: Poszukiwanie nowych metod diagnostycznych w nowotworach tarczycy [online]. Wrocław: Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu; 2018 [przełączany: 3 października 2022]. ISBN 978-83-7055-375-3. Dostępny w: <https://ppm.edu.pl/info/book/UMWf97e5bc037d742fb98778b86307d6393>

Książka pod redakcją dostępna online

Wieder-Huszla S., red.: Wpływ czynników środowiskowych na zdrowie psychiczne pielęgniarek pracujących z pacjentami chorymi na Covid-19 [online]. Szczecin: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Poznaniu; 2022 [przełączany: 3 października 2022]. ISBN 978-83-963217-0-1. Dostępny w: <https://ppm.pum.edu.pl/info/book/PUMfdde6aa38bc8404f8980760ba60a215c/>

Opis dokumentu niesamoistnego w książce

Kolejność elementów (według PN-ISO 690:2012):

- Nazwa twórcy/twórców dokumentu niesamoistnego
- Tytuł dokumentu niesamoistnego
- **W** lub **In** (opis jednostki macierzystej należy obowiązkowo poprzedzić przymkiem „W” lub „In”)
- Nazwa twórcy/twórców jednostki macierzystej
- Tytuł jednostki macierzystej
- Oznaczenie nośnika (dla dokumentów elektronicznych)
- Podtytuł (element fakultatywny)
- Wydanie
- Współtwórca (np. tłumacz) - element fakultatywny

- Miejsce wydania i wydawca
- Data wydania (rok)
- Numeracja (tomu)
- Zakres numerów stron (dokumentu niesamoistnego)
- Data powołania (dla zasobów informacji online)
- Tytuł i numer serii
- Identyfikator znormalizowany ISBN
- Dostępność i dostęp (dla zasobów informacji online)

PRZYKŁADY:

Dokument niesamoistny w książce pod redakcją

Jermołaj A., Halicka M.: Hospitalizacja jako czynnik stresujący pacjentów w starszym wieku. W: Krajeńska-Kułak E. i in., red.: Pacjent podmiotem troski zespołu terapeutycznego. Białystok: Akademia Medyczna w Białymstoku. Wydział Pielęgniarstwa i Ochrony Zdrowia. 2005, T.1. s. 211-219. ISBN 83-86796-97-9.

Dokument niesamoistny (rozdział w książce)

Skałba P.: Leczenie hormonalne. W: Skałba P.: Endokrynologia ginekologiczna. Wyd. 3 uaktualnione i rozsz. Warszawa: Wydaw. Lekarskie PZWL; 2008. s. 138-191. ISBN 978-83-200-3166-9.

Dokument niesamoistny w książce pod redakcją dostępny online

Mikla M., Karakiewicz-Krawczyk K., Kotwas A., Jurczak A.: Czynniki środowiskowe w miejscu pracy - zarys doświadczeń hiszpańskich. W: Wieder-Huszla S., red.: Wpływ czynników środowiskowych na zdrowie psychiczne pielęgniarek pracujących z pacjentami chorymi na Covid-19 [online]. Szczecin: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Poznaniu; 2022. s. 7–13 [przełączany: 3 października 2022]. Dostępny w: <https://ppm.pum.edu.pl/info/article/PUMf9dfb3776ac544109d25912bce34eb4c>

Opis dokumentu niesamoistnego w wydawnictwie ciągłym (artykułu w czasopiśmie)

Kolejność elementów (według PN-ISO 690:2012):

- Nazwa twórcy/twórców dokumentu niesamoistnego
- Tytuł dokumentu niesamoistnego
- Tytuł macierzystego wydawnictwa ciągłego
- Oznaczenie nośnika (dla dokumentów elektronicznych)
- Miejsce wydania i wydawca
- Lokalizacja w obrębie dokumentu macierzystego (rok, tom, zeszyt, strony)

- Data powołania (dla zasobów informacji online)
- Identyfikator znormalizowany ISSN, DOI itp.
- Dostępność i dostęp (dla zasobów informacji online)

Uwaga:

W przykładach opisów artykułów z czasopism przyjęto zasady Międzynarodowego Komitetu Wydawców Czasopism Medycznych (International Committee of Medical Journal Editors) ustalone w Vancouver w 1997 r. (http://www.nlm.nih.gov/bsd/uniform_requirements.html).

Zgodnie z tymi zasadami nie podaje się miejsca wydania i wydawcy oraz identyfikatora znormalizowanego ISSN; jeśli autorów jest nie więcej niż sześciu, należy wymienić wszystkich, jeśli siedmiu i więcej, należy podać sześciu pierwszych z dopiskiem „et al.”(et alii) lub „i in.”.

PRZYKŁADY:

Artykuł do sześciu autorów

Bednarowska A., Bińkowska M., Dębski R.: Leczenie endometriozy – stan obecny i nowe trendy w terapii. *Ginekol Dypl* 2006;8:22-26.

Artykuł z większą liczbą autorów (powyżej sześciu)

Kuusniemi A.M., Merenmies J., Lahdenkari A.T., Holmberg C., Salmela K., Karikoski R., et al.: Glomerular sclerosis in kidneys with congenital nephrotic syndrome (NPHS1). *Kidney Int* 2006;70:1423-1431.

Artykuł, w którym organizacja występuje jako autor

Diabetes Prevention Program Research Group: Hypertension, insulin and proinsulin in participants with impaired glucose tolerance. *Hypertension* 2002;40:679-686.

Artykuł bez autora

Cancer in South Africa. *S Afr Med J* 1994;84:15.

Artykuł w suplementie do czasopisma

Shen H.M., Zhang Q.F.: Risk assessment of nickel carcinogenicity and occupational lung cancer. *Environ Health Perspect* 1994;102(Suppl 1):275-282.

Artykuł w suplementie do numeru czasopisma

Payne D.K., Sullivan M.D., Massie M.J.: Women’s psychological reactions to breast cancer. *Semin Oncol* 1996;23(1 Suppl 2):89-97.

Artykuł w czasopiśmie bez numeracji tomów

Turan I., Wredmark T., Fellander-Tsai L.: Arthroscopic ankle arthrodesis in rheumatoid arthritis. *Clin Orthop* 1995;(320):110-114.

Artykuł w czasopiśmie elektronicznym

Każmierski P.A. Evaluation of the deep vein recanalisation and function after low molecular weight heparin (calcium nadroparine) therapy of deep vein thrombosis. Preliminary report. *Acta Angiol* [online]. 2015;21:75-82 [przełgądany: 3 października 2022]. Dostępny w: https://journals.viamedica.pl/acta_angiologica/article/view/AA.2015.0014/31066

Opis uwzględniający numer DOI (Digital Object Identifier):

Zhang M., Holman C.D., Price S.D., Sanfilippo F.M., Preen D.B., Bulsara M.K.: Comorbidity and repeat admission to hospital for adverse drug reactions in older adults: retrospective cohort study. *BMJ* [online]. 2009;338:a2752 [przełgądany: 3 października 2022]. Dostępny w: doi:10.1136/bmj.a2752

Przykłady opisu witryny internetowej lub jej fragmentu

Opis witryny internetowej

Esculap [online]. IQVIA Technology Solutions Poland Sp. z o.o. ©, 2022 [przełgądany: 3 października 2022]. Dostępny w: <http://esculap.com>

Opisu fragmentu witryny internetowej

Polski Rejestr Wrodzonych Wad Rozwojowych. Choroby rzadkie i ultraradkie [online]. Polski Rejestr Wrodzonych Wad Rozwojowych ©, 2017 [przełgądany: 3 października 2022]. Dostępny w: <http://www.rejestrwad.pl/choroby-rzadkie/choroby-rzadkie-i-ultraradkie>